

27-14

"ЕКРАН" 15.5.1989.

ОГЛЕДАЛО

НА ЛИЦЕ МЕСТО

ЕНИГМАТИКАТА ГОВОРИ СО ЦРТЕЖ

Младиот македонски графичар Димче Николов, чии дела — вкупно 19 бакрописи-акватинти и осум цртежи — можевме да ги видиме на неговата втора самостојна изложба во Музејот на современата уметност, й припаѓа на генерацијата на оние ликовни вљубеници кои својот творечки процес (од перцепцијата на содржината, од идејата, преку скицата до финалниот продукт) ги базираат истакнувачко врз сензацијата на сопствениот и тајновитиот ликовен правопис. Тој е, како што е речено и во предговорот на каталогот, „претставникот на новата естетика на сликата“, и тоа онаа која, кога ќе им се понуди на окото и душата на посматрачот, секогаш е осудена на низа можни диферентни интерпретации, на низа судири, на жестоки и фанатични дилеми.

Само ретките, оспособените и не баш премногу романтичните конзументи на цртачката енigmatica можат пред споменатите дела да го побараат сопствениот идентитет — компјутер како дешифрант на симболите и на ликовното дело; да ја проба својата вештина на решавање на таков крстозбор на уметничкиот чин, но убеден сум дека сепак ќе им недостасува понекој збор вертикално, понекој хоризонтално.

Просторот во кој Николов сака да ги смести стапиците на својата ликовна азбука е повторување на познатите транскрипции било на љубљанска школа (која тој ја заврши), било на загрепските обиди на разурнување на класичните односи кон просторот во смисла на супозиција; тој простор е маневарско поле на белградските занесеници во тајнописот на цртежот, но изгледа дека во нив, секако во поголем број случаи и ликовни индивидуи, има многу повеќе посилни експресии на чистота, многу повеќе подефинирани ставови. Понудениот растер на површината на која треба да се одвива животот во знаковите што ги замислува Николов ја нема тврдоста на сигурен став, на сигурна позиција.

Збиднувањата внатре, зад и во доживеаната содржина (како комплетна синтакса), значи, во расчекор се со толку лабилната основна база, со просторот, па и интервентниот ракопис во таква тетратка нема да провоцираат еднаквост на содржината и формата како предуслов за настанување и финализација на ликовниот чин.

Транскрипцијата на конкретното во знак бара, тоа е сигурно, препознатливост или евентуална можност на сплевање на сигналот, значи: мора да го достигне нивото на речиси масовна писменост, никако не смее да остане затворена, херметизирана — сопствена тајна. Николов сигурно е во таква опасност... Тој треба да сфати дека и на цртежот, до моментот на неговата полност, му претходи цртеж!

Сепак, без оглед на забелешките на тој таинствен и исклучиво сопствен графичко-цртачки егзибиционизам кој — навистина — тешко ќе тргне во простор воон Музејот на современата уметност, останува впечатокот дека Николов е технички исклучително образован, речиси до опасна перфекција. Таа жестока доблест, во натамошната работа, може да му биде корисна, но и хендикеп. Оној миг кога калиграфскиот знак ќе го отрグне од бескорисноста на претрутаниот фон, ќе можеме да речеме некој збор повеќе...

Ладислав БАРИШИЌ